

Současnost

Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Kfi TF JU

Rekapitulace

90. léta 20. století – turbulence v celé společnosti.

Počátek – postsocialistická *identifikace* s tradičními náboženskými institucemi (velké *křesťanské* církve)

Později - výrazný úbytek členů skupin doprovázený *poklesem* důvěry v náboženské instituce, *zvyšování* pluralizace a privatizace náboženského života ...

Je to tedy *pokračování sekularizace* české společnosti?

Je sekularizace *marginalizací* náboženství, nebo proces jeho transformace směrem k *odcírkevnění, privatizaci a detradicionalizaci*?

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (1)

Potvrzení teze o *odcírkevnění* české společnosti

Oproti roku 1991 *pokles* počet lidí hlásících se ke konkrétní náboženské skupině o 10 % (nově 32 %), o téměř 20 % *vzrostl* (nově 59 %) počet „bez vyznání“.

Transformace vnímání náboženství – je to *téma!*

Velké církve *ztratily* řádově *desítky* procent členů

Odcírkevnění a nábož. detradicionalizace *faktem* – *počtem členů* velké církve pořád *dominantní*, ale probíhá *eroze*

Nárůst členů – menší evangelikální skupiny (Církev bratrská, Apoštolská církev, baptisti, Jehovisti)

Kniha *The Future of Christianity*

Úpadek tradičních
křesťanských církví:

1. *Princip McDoldizace* (od amerického sociologa George Ritzera)
2. vytváření „*církevních buněk*“
3. posilování pocitu „*exilové komunity*“

Alister E. McGrath (* 1953) britský teolog a historik náboženství

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (2)

Růst Nových náboženských hnutí – kategorie „ostatní“ *posílila* oproti poč. 90. let 10x (nově 221 800 obyvatel ČR).

Potvrzení *regionálních* rozdílů – poklesy *katolíků* zasáhly *celé* území.

Nejvíce katolíků zůstává na jižní Moravě – *nejméně* v severních a severozápadních Čechách

Vliv *velikosti sídla* na religiozitu – *nejnižší* podíl města 50-99 tisíc obyvatel

Ukazatele *pohlaví, věk a vzdělání* – prohloubení rozdílů (ženy 56, 7 %, vyšší věkové skupiny)

Kdo je typický „český nevěřící“?

Středoškolsky vzdělaný muž ve věku 20-30 let žijící v některém z větších severočeských měst

Severní Čechy – intenzivní činnost malých křesťanských skupin a netradičních náboženských hnutí – duchovní poušť/kamenolom, nebo perspektivní oblast

Kvantitativní ukazatele základních trendů

„Spirituální revoluce“?

Výzkumy v letech 2006 a 2007 – trendy z druhé pol. 90. let pokračovaly dále

Překvapením intenzita – prohlubující se institucionální a dogmatické odcírkevnění české společnosti – pokles počtu pravidelných návštěvníků bohoslužeb; výrazný nárůst těch, kteří se obřadů neúčastní vůbec

Návštěvnost v Česku menší i oproti bývalé NDR!

Malý význam křtů – 60 % dotázaných bylo pokřtěno, ale pouze 32, 7 % chtělo pokřtít své dítě

Důvěra v církve – 15 – 20 %

O co jde církvi, co je náboženství?

O co jde *církvi*:

- Zajímá se jen o vlastní *moc*
- Je především přítelem *bohatých* a mocných
- Zajištění *spásy*
- Přítel chudých a *trpících*

Náboženství jako *konfliktní* záležitost

Proč *finančně* přispívat a *dobrovolně* se angažovat?

Něco jiného *charitativní* organizace (hospic) ...

Sympatie k *náboženství* (křesťanství *ano*, islám *ne*, judaismus *ne*) a k proudům (katolictví *možná*, Svědkové Jehovovi *ne*)

Křesťanství jako kulturní systém?

Křesťanství jako kulturní systém („hodnoty“), míra nesympatií ke konkrétním církvím je vyšší

Nábožensky založený výklad světa –

- *představy* o bohu (forma transcendentna, osobní Bůh? nadpřirozená síla, duch nebo životní energie)
- míra *akceptace* duchovních praktik (léčivá moc amuletů, předpovídání budoucnosti, horoskopy

V budoucnu z duchovního *tržiště* bude duchovní *hypermarket* (,) nebo posílí *fundamentalismus* jako odpověď na liberální postmodernu? **Uvidíme ...**

Zdroj: Václavík, D.: *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha: Grada 2010, s. 191-212.